

ОФІЦІЙНІ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІМІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КАНАДИ 1976–2012 РР.

***Анотація.** Грунтовне вивчення дослідницьких завдань неможливе без доступу до джерел, на яких має бути побудоване будь-яке історичне дослідження. Тому доступ до джерел є важливою складовою дослідницького процесу. У статті приділена увага огляду інформативних можливостей дослідження державної політики Канади у сфері імміграції та побудови мультикультурного суспільства із середини 70-х рр. ХХ ст. і дотепер. Інтернет-ресурси є суттєвими за інформативністю, і представляють чималий масив різноманітної інформації для дослідників імміграційної політики Канади. У тексті розглянуто офіційні веб-сайти владних структур Канади на федеральному та провінційному рівнях, а саме сторінки обох палат парламенту, генерал-губернатора, профільних міністерств та урядів провінцій і територій. Описано інформативні можливості офіційних джерел для вивчення різноманітних питань щодо іммігрантів, біженців та інших груп населення, а також доступність матеріалів. Зосереджено увагу на розміщених документах, статистичних даних, аспектах реалізації імміграційної політики, а також інформації для потенційних іммігрантів та біженців. Головним чином окреслено дослідницькі можливості при роботі із цими матеріалами та їхнє значення для вивчення імміграційної політики Канади у період 1976–2012 рр.*

***Ключові слова:** Канада, імміграційна політика, інтернет-джерела, федеральні органи влади.*

Посилення імміграційних процесів на початку ХХІ ст. спричинило кризу у країнах, які стали основним напрямком для потоку біженців та інших переселенців. Криза була викликана не лише зростанням чисельності іммігрантів, а і ускладненням внутрішньої ситуації у таких державах, оскільки гостро постало питання забезпечення толерантності та засад багатокультурного суспільства. Тому останнім часом такі країни перебувають у пошуку нових підходів до вирішення цього питання.

У зв'язку із цим вивчення імміграційної політики таких країн є актуальним. Представники різних наук, у тому числі історики, соціологи, політологи, досліджують різноманітні виміри цих процесів, оскільки це має не тільки теоретичне, а і практичне значення. На особливу увагу заслуговують такі країни як Канада, якій вдалося поєднати свої базові цінності демократичного та багатокультурного суспільства з потребами іммігрантів та уникнути серйозної кризи.

Різні аспекти імміграційної політики Канади певною мірою досліджувалися такими вітчизняними авторами як Т. Лупул [2], котрий вивчає імміграційні рухи до Канади та Н. Бурейко [1], яка цікавиться канадською політикою щодо іммігрантів у 1990-ті рр. Серед іноземних дослідників цією проблематикою займаються, Н. Келлі

та М. Требілкок [16], Е. Маклін [17], А. Поляков [3]. Часто у роботах, присвячених питанням імміграційної політики, порушується проблематика мультикультуралізму.

При вивченні цих аспектів важливим для іноземних дослідників є питання наявності джерел, у першу чергу офіційних. Втім, питання виявлення потенційно доступних матеріалів поки залишається поза увагою авторів. Метою дослідження в рамках даної публікації є узагальнення інформативних можливостей офіційних інтернет-ресурсів Канади для вивчення її імміграційної політики у період 1976–2012 рр. Даний період є цікавим для дослідження у зв'язку з тим, що саме у 1976 р. був прийнятий Закон про імміграцію, згідно із яким вперше були визначені цілі канадської імміграційної політики, а у 2012 р. був прийнятий Законопроект С–31 про «Захист Закону про імміграцію та захист біженців», який суттєво ускладнив процедуру імміграції до Канади. Тож цей часовий проміжок був важливим періодом розвитку імміграційної політики Канади, який заслуговує на особливу увагу дослідників.

У сучасну інформаційну добу офіційні органи влади та інші інституції дозволяють ознайомитись в інтернет-мережі із багатьма своїми матеріалами, які оцифровуються та публікуються у всесвітній павутині. Важливими джерелами інформації можуть бути офіційні веб-сайти владних структур Канади як на рівні федерації, так і окремих провінцій, а саме: генерал-губернатора, парламенту (сенату і палати громад), профільних міністерств, загальнодержавних інституцій, урядів провінцій та територій та структур, їм підпорядкованих. Юрисдикція імміграції розподілена між федеральними і провінційними та територіальними урядами відповідно до статті 95 Закону про Конституцію 1867 р., тож саме їх інтернет-сайти є цікавими для вивчення. Розглянемо інформативні можливості та специфіку федеральних та провінційних офіційних інтернет-ресурсів детальніше.

Розпочнемо із огляду веб-сторінки генерал-губернатора Канади [27], який відіграє, переважно, церемоніальну роль. Не зважаючи на те, що ця посадова особа не бере активної участі в управлінні державою та законотворчих ініціативах, на офіційному сайті містяться щорічні звіти про діяльність генерал-губернатора, а також щоквартальні та річні фінансові звіти, з яких можна дізнатися багато корисної інформації. Ці документи представлені у вільному доступі.

Ведучи мову про парламент Канади, відзначимо, що він є двопалатним і складається із Сенату та Палати громад, кожна інституція має власну веб-сторінку. В рамках кожної палати існують профільні комітети, діяльність яких пов'язана з проблемами імміграції та політикою культурного розмаїття. У Сенаті [25] такими є комітет з питань корінного населення Канади та комітет із прав людини, у Палаті громад [13] – комітет справедливості та прав людини, канадського спадку і комітет громадянства та імміграції. Офіційні веб-сторінки містять щорічні звіти депутатів, комітетів, а також поточні документи та рішення.

Гарно представлені архіви парламенту – дебати та журнали засідань Сенату і Палати громад із 1867 р., які оцифровані та доступні для читання на веб-сторінці Парламентської бібліотеки [7]. Цей ресурс дозволяє ознайомитись із дебатами обох палат парламенту стосовно прийняття законодавчих імміграційних актів, аргументами щодо підтримки та опозиції різних аспектів цієї політики, мотивацією парламентарів щодо створення чи то скорочення відповідальних міністерств періоду 1976–2012 рр.

З-поміж профільних міністерств найбільш інформативним є сайт Міністерства юстиції Канади [9], на якому розміщена переважна більшість канадської законодавчої бази. Матеріали класифіковані за алфавітним порядком та є доступними для читання та завантаження, є можливість працювати із оригінальними документами. Для дослідження канадської імміграційної політики 1976–2012 рр. доступними є наступні документи: Акт Парламенту 1985 р., Про національні символи Канади 1985 р., Акт мультикультуралізму 1985 р., Акт репрезентації 1986 р., Про расові стосунки 1991 р., Про національний день пам'яті 1991 р., Акт анти-тероризму 2001 р., Акт щодо захисту іммігрантів та біженців 2002 р., Акт про мови 2008 р., Про жертв тероризму 2012 р.

Переходячи до представлення офіційних веб-сайтів інших профільних міністерств, які відображають імміграційну політику Канади, слід відзначити, що у різні періоди канадської історії вона регулювалась різними урядовими міністерствами. Так, у період 1930–1950 рр. даний аспект перебував у розпорядженні Міністерства гірничорудної промисловості та ресурсів. У 1950–1966 рр. імміграційна політика керувалася Міністерством громадянства та імміграції. На період 1966–1977 рр. припадає формування нової імміграційної політики, що було пов'язано із діяльністю Міністерства трудових ресурсів та імміграції. У цей час були прийняті такі базові документи як «Білий аркуш» імміграційної політики 1966 р., «Зелений аркуш» імміграційної політики 1975 р. та Закон про імміграцію 1976 р. Саме ці законодавчі акти визначили відкритість канадських кордонів для іммігрантів та особливий статус біженців. У період становлення «політики Нової ери» регулюючим міністерством було Міністерство праці та імміграції (1977–1991 рр.). Протягом нетривалого періоду імміграційна політика регулювалась Міністерством мультикультуралізму та громадянства (1991–1994 рр.). Зрештою, у 1994 р. було створене Міністерство імміграції, біженців та громадянства Канади [15], яке існує дотепер.

Його офіційна веб-сторінка містить значний обсяг різноманітних відомостей – від інформування потенційних іммігрантів та біженців (правила імміграції, пакети документів, умови) до офіційних матеріалів (законодавчі акти, аналітичні публікації, статистичні дані). Забезпечений вільний доступ до інформаційних бюлетенів різних років (щоправда, лише із поч. ХХІ ст.), публіцистичних видань про біженців, урядових звітів щодо реалізації Акту мультикультуралізму. Окрім того, на сайті можна дізнатися про заходи, спрямовані на популяризацію взаємоповаги між різними групами суспільства Канади; збереження культурного спадку; сприяння інтеграції до канадського суспільства.

Наступною веб-сторінкою, яка варта уваги дослідників імміграційної політики Канади, є сайт Міністерства Канадського спадку [4], на якому міститься інформація про реалізацію політики адаптації іммігрантів та мультикультуралізму. Наявні відомості про різноманітні заходи, спрямовані на регулювання: політики пам'яті, мовної політики, медіапростору, підтримки розвитку спорту, канадської ідентичності та суспільства, популяризації канадської символіки, історії, культури місцевого населення та історичного і культурного спадку різних етнічних груп населення. Таким чином, дослідники мають доступ до інформації про здійснення державою політики ознайомлення та адаптації новоприбулих мешканців, регулювання рівня толерантності та взаємоповаги у суспільстві. Всі аспекти

діяльності, анонси подій та звіти щодо виконаної діяльності міністерства розміщені на офіційній веб-сторінці та відкриті для читання і завантаження.

Окрім профільних міністерств, важливу роль у регулюванні імміграційної політики відіграють спеціалізовані загальнодержавні інституції. Такими організаціями є Рада Канади з імміграції та біженців [14], Фундація расових відносин у Канаді [8], Трибунал із прав людини у Канаді [6] та Канадська комісія з прав людини [5]. На їх офіційних сайтах можна ознайомитись із щорічними звітами та планами інституцій, пріоритетними напрямками діяльності та публікаціями. Ці матеріали дають можливість дослідникам простежити за шляхами забезпечення виконання Законів щодо захисту іммігрантів та біженців, із процесом провадження антидискримінаційної політики та конкретними кроками побудови мультикультурного суспільства.

Окремо відзначимо важливість такого ресурсу, як електронний архів уряду Канади [10], де розміщені результати офіційних статистичних досліджень, які проводились щорічно у період із 1966 по 1996 рр. Так, щорічні статистичні матеріали щодо громадянства та імміграції Канади за ці роки дозволяють детально розібратись у характері змін та особливостях імміграційних процесів другої половини ХХ ст.

Окрему групу інтернет-ресурсів становлять веб-сторінки місцевої влади (провінцій та територій). У більшості провінцій імміграційна політика регулюється урядами, як-от у провінціях Британська Колумбія [29], Квебек [22], Нова Шотландія [20], Нью-Брансвік [28], Саскачеван [11] та Юкон [12].

Інші провінції та території мають окремі органи представництва: у провінції Альберта провадження імміграційної політики перебуває під керівництвом Імміграційного Центру допомоги Уряду провінції Альберта [26], Північно-західні території мають офіційний Імміграційний портал Північно-західних територій [19], у Ньюфаундленді та Лабрадорі імміграційною політикою на провінційному рівні керує Відділ імміграції та мультикультуралізму [18], у провінції Онтаріо – місцеве міністерство з питань громадянства, імміграції та міжнародної торгівлі [23], на острові Принца Едварда цими питаннями займається Відділ імміграції [24]. Територія Нунавут – це єдина адміністративно-територіальна одиниця Канади, яка не має інституцій, відповідальних за місцеву політику імміграції. Втім, для дослідників корінного населення може бути цікавим місцеве Міністерство культури та спадку Нунавуту [21], проте жодні програми для іммігрантів чи біженців на цій території не запроваджені.

Слід відзначити наявність певних особливостей, які одразу привертають на себе увагу, навіть при побіжному огляді сайтів вищезазначених установ. Так, мовна політика веб-сайтів провінцій та територій відмінна від англійсько-французької мовної системи центральних федеральних інституцій. Двомовними залишаються сторінки провінцій Нової Шотландії, Нью-Брансвіку, Онтаріо, Саскачевану та Юкону. Провінція Квебек хоча і має білінгвістичний принцип побудови веб-сайту, проте всі представлені документи та частина інформації доступні виключно французькою мовою. Деякі регіони представлені виключно англійською мовою – до цієї групи належать провінції Альберта і Британська Колумбія. Інші ж провінції представлені багатомовно. Наприклад, офіційний веб-сайт Манітоби доступний такими мовами як французька, іспанська, українська, російська, німецька, італійська та китайська. При цьому при виборі мови видозмінюється текст

початкової сторінки – з'являється індивідуальне звернення до конкретної етнічної та мовної групи, у якому наводяться факти, які можуть бути важелями при виборі потенційними іммігрантами нового місця проживання. Сайт Ньюфаундленду і Лабрадору доступний англійською, французькою та іспанською мовами. Територія Нунавут представлена англійською і французькою мовами, а також мовами місцевого корінного населення – інуїтнуктун та інуїттитут.

Ведучи мову про інформативні можливості офіційних веб-сайтів місцевих інституцій, які опікуються питаннями імміграції, слід відзначити, що на їх сторінках опубліковані такі матеріали, як: звіти про діяльність; перелік документів, необхідних для імміграції до провінцій; статистичні дані щодо місцевих імміграційних процесів; плани провінційної імміграційної політики; інформація щодо прийняття сирійських біженців у різні регіони; статистичні дані та факти для ознайомлення із життям кожної території тощо.

Таким чином, завдяки офіційним інтернет-ресурсам, дослідники мають доступ до матеріалів, що свідчать про здійснення державними органами місцевого рівня імміграційної політики; до тієї інформації, з якою ознайомлюються потенційні іммігранти та біженці; про факти промоції провінцій та територій; а також до документальних звітів та статистичної інформації у цій сфері.

Узагальнюючи огляд інформативних можливостей офіційних інтернет-ресурсів Канади для вивчення її імміграційної політики у період 1976–2012 рр., можна виокремити певні спільні риси. Так, всі офіційні веб-сайти Канади федерального рівня мають двомовні варіанти інформації (англійською та французькою), всі законодавчі акти також є білінгвістичними, на опрацьованих ресурсах дослідник має доступ до інформації для іммігрантів та біженців, до апікаційних форм та буклетів із базовою інформацією, до електронних архівів та звітів щодо діяльності інституцій. Також доступними є такі фундаментальні ресурси, як база законодавчих актів, прийнятих із 1867 р., які розміщені в архіві Міністерства юстиції Канади; а також результати офіційних статистичних досліджень, розміщених в електронному архіві уряду Канади.

На провінційному рівні місцеві інституції, які відповідальні за провадження імміграційної політики, залучені до загальнодержавної Програми імміграційних кандидатів провінцій. Це програма з економічної співпраці провінційних урядів та Міністерства з питань імміграції, біженців та громадянства Канади. Відповідно до якої тимчасово проживаючі особи можуть податись як провінційні кандидати з метою отримання постійного місця проживання та працевлаштування саме у тому регіоні, від якого подаватимуться. Ця програма є спільною рисою діяльності канадських адміністративно-територіальних одиниць (окрім Нунавуту). Можна виокремити також деякі особливості у політиці місцевого рівня: провінційна влада певним чином заохочує до імміграції та прагне зупинити вибір потенційних мешканців саме на своєму регіоні. Винятками у цьому питанні можна вважати лише дві адміністративно-територіальні одиниці Канади – територію Нунавут, яка не залучена до питань імміграційної політики Канади та провінцію Квебек. Щодо цього регіону, сама позиція місцевого уряду відрізняється від інших провінційних представництв – не індивід обирає Квебек, а провінція обирає кандидатури на імміграції.

Отже, завдяки доступним досліднику матеріалам офіційних веб-сайтів федеральних та місцевих інституцій, можна дізнатись про різні аспекти

імміграційної політики Канади у 1976–2012 рр. Саме ці матеріали забезпечують можливість всебічного та повноцінного вивчення канадської імміграційної політики у зазначений період.

Література

1. Бурейко Н. М. Спільні аспекти імміграційної політики США і Канади в 90-ті роки ХХ століття / Н. Бурейко // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер.: Політологія. – Миколаїв: Чорноморський державний університет ім. Петра Могили, 2011. – Т. 155. – Вип. 143. – С. 23-26.
2. Лупул Т. Я. Імміграція як фактор етнодемографічних змін в аналізі сучасного вітчизняного та зарубіжного мігрантознавства / Т. Я. Лупул // Вісник Одеського національного університету: Соціологія і політичні науки. – Одеса: Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, 2007. – № 15 (52). – С. 58-73.
3. Поляков А. Эволюция иммиграционной политики Канады в 1945–2001 гг. / А. Поляков // Актуальные проблемы истории Канады: современные подходы отечественной новистики. – Магнитогорск, 2009. – С. 156-165.
4. Canadian Heritage. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.canada.ca/en/canadian-heritage.html>.
5. Canadian Human Rights Commission. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.canada.ca/en/human-rights-commission.html>.
6. Canadian Human Rights Tribunal. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chrt-ctdp.gc.ca/NS/index-eng.asp>.
7. Canadian Parliamentary Historical Resources. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://parl.canadiana.ca/?usrlang=en>.
8. Canadian Race Relations Foundation. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.crrf-fcrr.ca/en/?lang=english>.
9. Department of Justice. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justice.gc.ca/eng/index.html>.
10. Government of Canada web-archive. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.collectionscanada.gc.ca/webarchives/*http://www.cic.gc.ca/english/pub/index-2.html.
11. Government of Saskatchewan. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.gov.sk.ca/immigration/newcomer-stories>.
12. Government of Yukon. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gov.yk.ca/aboutyukon/about_yukon.html.
13. House of Commons. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.parl.gc.ca/HouseChamberBusiness/ChamberHome.aspx?Language=E&Mode=1&Parl=42&Ses=1>.
14. Immigration and Refugee Board of Canada. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.canada.ca/en/immigration-refugee.html>.
15. Immigration, Refugees and Citizenship Canada. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cic.gc.ca/english/department/index.asp?_ga=1.248556039.1489920339.1454882585.
16. Kelley N. The making of the Mosaic: a History of Canadian Immigration Policy / N. Kelley, M. Trebilcock. – Toronto–Buffalo–London: University of Toronto Press, 2000. – 623 p.
17. Macklin A. Úncing Across Borders: «Exotic Dancers», Trafficking and Canadian Immigratian Policy / A. Mackling // International Migration Review. – 2003. – 37(2). – P. 464-500.
18. Newfoundland and Labrador: Office of Immigration and Multiculturalism. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nlimmigration.ca/en/office-of-immigration-and-multiculturalism.aspx>.
19. Northwest Territories Official Immigration Portal. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.immigratenwt.ca>.
20. Nova Scotia Immigration. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://novascotiaimmigration.com>.
21. Nunavut: Department of Culture and Heritage. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gov.nu.ca/node/17859/348>.
22. Official site of the Government of Québec. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.immigration-quebec.gouv.qc.ca/en/informations/statistics-publications.html>.

23. Ontario: Ministry of Citizenship, Immigration and International Trade. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.citizenship.gov.on.ca/english/newcomers/index.shtml>.

24. Prince Edward Island: Office of Immigration. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gov.pe.ca/immigration>.

25. Senate of Canada. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sen.parl.gc.ca/portal/home-e.htm>.

26. The government of Alberta's Immigration Help Centre. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.albertacanada.com/opportunity/immigrating/helpcentre.aspx>.

27. The Governor General of Canada His Excellency the Right Honourable David Johnston. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gg.ca/index.aspx>.

28. This is New Brunswick. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.welcomenb.ca/content/wel-bien/en.html>.

29. Welcome British Columbia. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.welcomebc.ca/Immigrate/immigrate-BC/Services-for-Newcomers-to-BC.aspx>.

Надійшла до редколегії 20.08.2016

Mariia Burtseva, PhD student of the Government Organization «The Institute of the World History National Academy of Sciences of Ukraine», Kyiv, Ukraine.

OFFICIAL ONLINE RESOURCES FOR STUDYING CANADIAN IMMIGRATION POLICY FROM 1976 TO 2012

***Abstract.** The challenges of immigration processes caused the crisis of a multiculturalist and tolerant society. Thousands of refugees and immigrants with different backgrounds are looking for their new home. Studying successful experience could give us an opportunity to understand the way of reaching tolerance in this multicultural world. One of the regions with successful experience is the Canadian Federation. Owing to the development of its own immigration policy in the 1960s, Canada gave a new life to immigrants and refugees from different regions. The article shows an importance of web-sources for them who examining this area. It shows official websites of Canadian authority both at federal and provincial governments. Especially it analyses the Senate and the House of Commons, the Governor-General of Canada, ministries and the governments of provinces and territories. The general scientific theory and such empirical methods as critical analysis, synthesis of sources and method of qualitative analysis of text messages are used. This paper describes the instructive possibilities of the official sources and availability of the materials. It focuses on documents, statistics, aspects of immigration policy, and information for prospective immigrants and refugees. Essentially, the article illustrates opportunities for those researches who work with these resources. And also it illustrates the importance of the materials for studying Canadian immigration policy from 1976 to 2012.*

***Key words:** Canada, Immigration Policy, Online Resources, Federal Government.*

УДК 101.1:316.314.743

Тетяна Цимбал,

доктор філософських наук, доцент,

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ В ЗАХІДНІЙ КАНАДІ: ДОСВІД ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ

***Анотація.** У статті розглядається досвід філософського осмислення української еміграції в Західну Канаду. Проаналізовано особливості, характерні риси перших еміграційних потоків з України на межі ХІХ–ХХ століть, умов формування діаспори як засобу буттєвого вкорінення емігрантів на новому культурно-історичному ґрунті. Значна*